

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної педагогіки та спеціальної психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Особливості самооцінки дітей молодшого шкільного віку
зі стертою формою дизартрії

Виконала студентка групи СО-4
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Соц Яна Геннадіївна
Керівник: Турубарова А. В.
Рецензент: Буланов В. А.
Нормоконтроль _____ Ю. В. Клочкова

Запоріжжя
2020 р.

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота: 52 с., 10 рис., 49 джерел, 3 додатки.

Об'єкт дослідження: самооцінка дітей молодшого шкільного віку з дизартрією.

Мета роботи: теоретично обґрунтувати, емпірично дослідити особливості самооцінки дітей молодшого шкільного віку дітей зі стертою формою дизартрії та розробити методичні рекомендації батькам з формування адекватної самооцінки у дітей.

Методи дослідження: теоретичні, емпіричні, математична обробка даних.

Діти молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії недостатньо критично оцінюють свої можливості, частіше переоцінюючи їх. У більшості випадків об'єктивна особистісна характеристика не збігається з явним типом самооцінки. Багато зі своїх рис характеру діти не відзначають і не оцінюють. Найчастіше не фіксується увага на негативних рисах характеру, а позитивні якості дещо переоцінюються. При дослідженнях самооцінки вагоме значення мають бесіди з: класним керівником, вчителем-логопедом, психологом.

САМООЦІНКА, СТЕРТА ФОРМА ДИЗАРТРІЇ, МОЛОДШИЙ ШКІЛЬНИЙ ВІК, ОСОБИСТІСТЬ, РОЗВИТОК.

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах розвитку українського суспільства зростає роль соціально активної особистості [38: 40]. Глобальні удосконалення освітніх процесів, що відбуваються сьогодні в Україні, спрямовані на переорієнтацію в галузі освіти, філософії, яким відповідають гуманістичні концепції та ґрунтуються на унікальності кожної особистості, з метою забезпечення оптимальної адаптації кожного в умовах інтенсивної, незалежної інтелектуальної діяльності [32]. Підтвердженням цього є Закон України «Про освіту» [11], Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI столітті) [30], Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» [28; 29], модель випускника санаторної школи-інтернату Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії [25].

Вивченню самооцінки присвячено багато робіт дослідників. Найбільш ґрунтовно проблемою самооцінкою дітей молодшого шкільного віку займалися такі вчені: Б. Ананьєв [1], Т. Андрущенко [2], К. Роджерс [36], С. Спічак [43], Л. Хьелл [46], П. Чамата [47], а серед сучасних українських дослідників займалися О. Музика й І. Загурська [24], І. Попович [27] та ін.

Психологічні особливості дітей зі порушеннями мовлення досліджували вітчизняні вчені: О. Архіпова [3], Г. Гуровець [9], В. Селіверстов [10], Н. Серебрякова й Л. Лопатіна [21], Є. Соботович і А. Чернопольська [37] та українські: М. Шеремет [18], Н. Пахомова [49].

Практично не має українських робіт по самооцінці дітей молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії, у зв'язку із цим, особливої актуальності набуває ця проблема.

Об'єкт дослідження – самооцінка дітей молодшого шкільного віку з дизартрією.

Предмет дослідження – особливості самооцінки дітей молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, емпірично дослідити особливості самооцінки дітей молодшого шкільного віку дітей зі стертою формою дизартрії та розробити методичні рекомендації батькам з формування адекватної самооцінки у дітей.

Досягнення поставленої мети вимагає рішення наступних завдань:

1. Узагальнити та систематизувати теоретичний матеріал з проблеми розвитку самооцінки дітей молодшого шкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

2. Виявити особливості самооцінки дітей молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії.

3. Розробити методичні рекомендації батькам з формування адекватної самооцінки у дітей.

Методи дослідження:

– теоретичні методи: узагальнення та систематизація, аналіз наукової літератури з проблеми дослідження;

– емпіричні методи: спостереження; бесіди; діагностичні (методика «Драбинка» В. Щур, методика визначення самооцінки дітей (Т. Дембо, С. Рубінштейн), тест на самооцінку «Оціни себе»); констатувальний експеримент;

– математична обробка даних (методи обробки та аналізу результатів дослідження).

Методологічне підґрунтя дослідження:

– вчення про сутність та закономірності розвитку дітей дошкільного та шкільного віку (А. Божович, Д. Ельконін, І. Кон та ін.);

– вчення про сутність, психологічні механізми та закономірності розвитку самосвідомості (Б. Ананьєв, В. Столін, П. Чамата, І. Чеснокова);

– вчення про функціональні зв'язки самооцінки із загальним процесом формування особистості школяра (О. Дусавицький, І. Загорська та ін.).

Теоретичне значення роботи полягає в узагальненні наукового матеріалу щодо особливостей самооцінки дітей молодшого шкільного віку дітей зі порушеннями мовлення.

Практична значущість одержаних результатів дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій батькам щодо формування адекватної самооцінки у дітей молодшого шкільного віку дітей зі стертою формою дизартрії. Експериментальний матеріал може бути використаний вчителями початкових класів, психологами у практичній роботі закладів загальної середньої освіти в організації індивідуальної роботи з дітьми зі стертою формою дизартрії.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження були представлені у:

– збірнику тез учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна та життєва практика в структурі професійної підготовки: теорія і практика» в КВНЗ «ХННРА» ЗОР (17 травня 2018 року, м. Запоріжжя);

– збірнику тез учасників XXVII Міжнародної наукової конференції студентів і молодих учених «Наука і вища освіта» в КПУ (14 листопада 2018 року, м. Запоріжжя);

– збірнику статей учасників Міжнародній науково-практичній конференції «Наука і освіта в сучасному світі» в республіці Казахстан, Академія «Болашак» (01 березня 2019 року, м. Караганда);

– збірнику тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Наука очима молоді-2019» в КЗВО «ХННРА» ЗОР (17 травня 2019 року, м. Запоріжжя).

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та 3 додатків. Основний текст роботи викладено на 36 сторінках. Загальний обсяг роботи – 52 сторінок.

ВИСНОВКИ

Аналіз наукової літератури та проведене емпіричне дослідження дозволили сформулювати наступні висновки.

1. Проаналізувавши наукову літературу нами було визначено, що самооцінка відноситься до центральних утворень особистості, її ядра, в значній мірі визначаючи соціальну адаптацію особистості та є регулятором її поведінки, діяльності. Формування самооцінки відбувається в процесі діяльності та міжособистісної взаємодії.

Узагальнення теоретичного матеріалу дозволило констатувати, що у дітей молодшого шкільного віку з дизартрією спостерігається відсутність критичності до свого стану, а також характерні: замкнутість, невпевненість у своїх силах та можливостях, сором'язливість. Дитина молодшого шкільного віку частіше починає звертати увагу на своє порушення мовлення і це впливає на розвиток психічних процесів та формування її самооцінки.

Розвиток самооцінки та позитивного ставлення до себе у дитини молодшого шкільного віку зі порушеннями мовлення успішно формується, якщо у системі її життєдіяльності діють принаймні три чинники:

- позитивне, доброзичливе ставлення дітей один до одного мусить бути організованим;
- види навчальної діяльності повинні бути чітко продумані вчителями з урахуванням мовленнєвого порушення та стану здоров'я дитини;
- повсякчасне оприлюднення успіхів дитини.

2. Узагальнення результатів дослідження щодо домінування видів самооцінки у дітей молодшого шкільного віку із стертою формою дизартрії свідчать про те, що 87,5 % дітей характеризуються заниженою самооцінкою, 12,5 % дітей – адекватною. Можна вважати, що діти молодшого шкільного віку не можуть себе оцінити, а, в основному, спираються на думку дорослих або не знають.

За показником «щастя» у 12,5 % дітей виявлена завищена самооцінка, у 62,5 % – адекватна, у 25 % – занижена. Для більшості дітей важливим параметром є «щастя», а параметри: «характер», «розумовий розвиток», «здоров'я» у дітей – не значущі, що є підтвердженням вікових особливостей дитини та умов виховання. Результати спостереження теж показали низький рівень самооцінки у більшості дітей зі стертою формою дизартрії. Діти соромляться, спираються на думку дорослих, достатньо не володіють інформацією і відповідають: «Не знаю».

3. Розроблені методичні рекомендації батькам дозволять створити сприятливі умови для розвитку адекватної самооцінки у дітей молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії.

Діти молодшого шкільного віку потребують щоденної уваги та розумної підтримки у своїх позитивних починаннях, поки вони (починання) не перейдуть у звички, які будуть сприяти свідомому ставленню до себе, до своїх вчинків; все глибшому самоаналізу якості своєї роботи, своїх дій, своїх успіхів у малих чи великих загальних справах.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробці корекційних заходів щодо формування самооцінки молодшого шкільного віку зі стертою формою дизартрії.